

Tema 1. Aproximació a l'estudi del sistema polític xinès	2
a. Definicions del sistema polític xinès.	3
b. Perspectives d'estudi.	10
c. Culturalisme, particularisme, universalisme i eurocentrisme.	18

A la pregunta (aparentment senzilla), “és la Xina una democràcia?”, diferents persones donaran diferents respostes. Potser ho faran perquè allò que entenen per democràcia és diferent o potser perquè les eines que utilitzaran per trobar resposta a la pregunta són diferents. I, no obstant, potser totes les respostes sigui argumentades i vàlides. En el camp de les ciències socials, molt sovint, un mateix ‘objecte d’estudi’ (allò que estudiem) pot portar diferents autors a diferents conclusions sobre la seva naturalesa. Entendre que no hi ha respostes inequívokes a algunes preguntes és l’objectiu principal del Tema 1 de l’assignatura, que porta per títol “**Aproximació a l’estudi del sistema polític xinès**”.

En aquesta primera part del curs us vull presentar diferents maneres d’estudiar el sistema polític xinès, no amb la intenció de demostrar la superioritat d’una perspectiva o d’una altra, sinó amb la idea d’observar que la immensa pluralitat de perspectives influeix en la manera com ‘entendem la Xina’. En aquesta introducció teòrica em referiré tant a autors nord-americans i europeus—que solen ser els més divulgats en el camp de l’estudi de la política a la Xina—però també haurem de parar atenció a les perspectives xineses.

En aquest tema intentaré donar resposta a les següents qüestions:

- **Hi ha una definició única per a conceptes com ‘democràcia’, ‘política’ o ‘sistema polític xinès’?**
- **Quines escoles i corrents predominen a Europa i als Estats Units en l’estudi del sistema polític xinès a l’actualitat i al llarg de la història?**
- **Com s’expliquen a la Xina els processos polítics des de l’arribada del Partit Comunista de la Xina (PCX) al poder?**
- **Els conceptes que s’empren per a l’anàlisi de la realitat política a Europa i als Estats Units són vàlids per a l’estudi de la realitat política xinesa?**
- **La Xina és un país democràtic? Esdevindrà un dia un país democràtic?**

a. Definicions del sistema polític xinès.

Definir és delimitar. Ens cal definir per donar forma a la realitat i veure'ns capaços d'explicar-la o, si més no, observar-la. Algunes de les qüestions que examina aquesta assignatura són molt elusives a les definicions. Posem per cas, el concepte 'política'. A continuació hi ha tres fragments de tres definicions del concepte 'política' realitzats des de la perspectiva de la ciència política, la sociologia i la salut pública.

“As a general concept, the practice of the art or science of directing and administrating states or other political units. However, the definition of politics is highly, perhaps essentially, contested. **There is considerable disagreement on which aspects of social life are to be considered 'political'**. (...) Politics occurs where people disagree about the distribution of goods, benefits, or statuses and have at least some procedures for the resolution of such disagreements.” (Allison 2009)

“Broadly, the ways in which people gain, use, and lose power. Ancient Greek thought and its heirs also stress a view of politics as constitutive of legitimate social life, insofar as it provides ways for individuals to express their opinions, influence each other, and build institutions. Most modern usage prioritizes the activity of states—whether action between states or the processes of reconciling diverse interests within them.” (Calhoun 2002)

“A set of activities associated with governance, organization, and running of public affairs at local, regional, national, and international levels. (...) In *The Devil's Dictionary* (1906), the American writer Ambrose Bierce (1842–1914?) described politics as “a strife of interests masquerading as a contest of principles; the conduct of public affairs for private advantage.”” (Last 2007)

La creació d'una definició de política és com un irresoluble enigma. I, no obstant, cal esforçar-se per a fer-ne la definició abans de poder començar a estudiar-la. Aquí, entendré l'estudi de la política (practicat des de les ciències polítiques) com un que no es limita a l'examen de les institucions, als processos i als actors de les funcions legislativa i executiva. El seu objecte d'estudi ha de ser molt més ampli.

Hi cabria incloure, d'una banda, per exemple el sistema judicial: quines són les relacions del poder judicial amb les estructures d'estat. De l'altra, no s'ha d'oblidar la connexió entre el sistema polític i la societat (els agents socials, les institucions religioses, els ciutadans...). Un estudi de la realitat política ha de passar forçosament per l'anàlisi de les dinàmiques entre societat i poder, i les relacions entre les tres branques de poder (legislatiu, executiu i judicial). No obstant, en aquesta assignatura no entraré en detall en les qüestions lligades al poder judicial. La dinàmica judicial xinesa—a la qual em referiré—és complexa i difícilment reduïble a unes poques consideracions.

Si hem topat amb dificultat per trobar una sola definició de 'política', la situació no és massa més senzilla per a definir el 'sistema polític xinès'. Els qui ho intenten no arriben a un acord i d'aquí que hi hagi moltes maneres de definir-lo. Aquestes definicions sovint van lligades a la manera com els autors s'aproximen a l'estudi de la ciència política o com els autors es refereixen a la Xina, en tant que objecte d'estudi.

Això fa que, frases—definicions—aparentment contradictòries coexisteixin en la literatura sobre la realitat política de la Xina. Les següents sis afirmacions fan referència al mateix, a la Xina i a la seva realitat política, totes són 'vàlides' (en tant que utilitzades); només en canvia la perspectiva o el punt de partida.

1. La Xina és una democràcia socialista.

Si prenem com a font de la nostra definició la Constitució de la República Popular de la Xina (RPX), aleshores haurem de dir que la Xina és, en efecte una democràcia socialista, tal i com s'indica a l'article 1 del capítol I: "La República Popular de la Xina és un Estat socialista de dictadura democràtica, dirigit per la classe obrera i basat en l'aliança entre obrers i camperols" [中华人民共和国是工人阶级领导的、以工农联盟为基础的人民民主专政的社会主义国家]. Què s'entén per 'dictadura democràtica' ho miraré d'explicar més endavant.

2. A la Xina el poder és el mans del poble.

El mateix ens trobarem si el que mirem de determinar és on resideix la legitimitat del govern xinès. La Constitució de la RPX estableix a l'Article 2 del Capítol I que "Tot el poder a la República Popular de la Xina pertany al poble" [中华人民共和国的一切权力属于人民].

La Constitució és, habitualment, el recurs més immediat per a trobar respostes a qüestions definitives. Així, la Constitució espanyola parla de l'estat espanyol com "una Monarquia parlamentària" (Tít. I, Art. 3) o a Corea del Sud, es parla d'una "república democràtica" (Cap. I, Art. 1). I tot i que en països com Corea del Sud ningú no qüestiona l'entitat republicana i democràtica del país, a la Xina els conceptes són constantment posats en qüestió.

3. La Xina és una dictadura comunista.

4. El poder a la Xina recau en mans de les elits.

Les dues primeres afirmacions semblen—de fet ho són—totalment contràries a la tercera i a la quarta. Qui diu que la Xina és una "dictadura comunista", com se solia dir a la premsa durant els anys de la Guerra Freda, quan encara estava en peu la Unió Soviètica i molts països d'arrel comunista a l'Europa de l'Est, posa en dubte els principis 'democràtics' que la Xina afirma tenir. I ho fa en un to, amb un accent, despectiu. De fet la premsa té tot tipus de qualificatius, més o menys variats, per referir-se a la Xina Ara les referències són unes altres, com demostren dos articles, un del diari *ABC* i l'altre de *La Vanguardia*.

“China sólo ha pasado de ser una **dictadura comunista** a una dictadura capitalista, y los ciudadanos siguen sin conocer la libertad por la que lucharon hace dos décadas.”¹

“China ya no es una “**dictadura comunista**” desde hace muchos años, aunque las relaciones en por lo menos dos de sus regiones más sensibles, Tibet y Xinjiang, mantengan un gran componente policial. En general, el "despotismo benevolente" de su autocracia desarrollista permite un nivel de libertad predemocrático bastante holgado, parecido al de la etapa final de la Yugoslavia de Tito, y muy superior al de la URSS de los ochenta previa a Gorbachov.”²

De la mateixa manera que l’afirmació número 3 és ‘factible’ també ho podria ser la número 4. Es podria defensar que, més enllà del que digui la Constitució de la RPX, són les elits les que tenen el poder en les seves mans. En aquest cas, l’afirmació no és atribuïble a ningú en concret.

5. El sistema polític xinès és totalitari.

6. La Xina és única, i el seu sistema polític també perquè emana d’una història mil·lenària.

7. La Xina es regeix pel clientelisme.

Per tancar l’exercici de ‘definir’ allò que és o no és el sistema polític de la Xina, examinarem algunes afirmacions més, en aquest cas pertanyents a l’àmbit acadèmic. En primer lloc tenim l’afirmació número 5, que podríem atribuir a autors com A. Doak Barnett, que estudien la Xina als anys 50 i 60. Com veurem més endavant, la visió de la Xina com a règim totalitari, és a dir, que imposa un control ferri sobre totes les capes de la societat i en tots els àmbits, ha anat perdent adeptes però s’ha mantingut fins, ben bé, finals del segle XX. Barnett, l’any 1982, ratifica allò que apareix en alguns dels seus llibres, com *Cadres, bureaucracy and political power in communist China*.

“Even in the past decade we've gone back and forth on this, and we're in another phase, I would say, at the moment, in which the writing about China is "revisionist," designed to disabuse people of the Utopian views of an egalitarian society; what is being written now, it seems to me, is a swing to the other extreme, portraying China as a very repressive, totalitarian society. China has always had totalitarian features. It is a totalitarian society.” (Barnett 1982)

La utilització del terme ‘totalitari’ en el context xinès ha estat força criticada, i d’altres autors han preferit fer servir altres etiquetes com ‘estat leninista de partit únic’, ‘estat autoritari fragmentari’, ‘autoritarisme suau’ o ‘pluralisme burocràtic’. Autors com Michel Oksenberg (2001), que fa un repàs a algunes d’aquestes categoritzacions, són

¹ ABC (2009). ‘Veinte años de Tiananmen’ a ABC. Accedit a: http://www.abc.es/hemeroteca/historico-04-06-2009/abc/Opinion/veinte-a%C3%B1os-de-tiananmen_921480857534.html

² Poch, R. (2008). ‘China incumple su compromiso olímpico con la prensa extranjera’ a *La Vanguardia*. Accedit a: <http://www.lavanguardia.com/internacional/20080125/53429806683/china-incumple-su-compromiso-olimpico-con-la-prensa-extranjera.html>

poc partidaris de l'ús etiquetes que miren de resumir, ras i curt, la complexitat del sistema polític xinès.

L'afirmació número 6 posa l'atenció en els aspectes històrics i culturals de la Xina. És allò que es coneix com la perspectiva 'culturalista'. Què entenem per 'culturalista' en el context xinès? Recorro a la categorització que en fa Townsend, citant Harrison. El 'culturalisme' en el context de la Xina s'ha caracteritzat per dues assumpcions:

“One was the notion that China was the only true civilization, its cultural superiority unchallenged. Non-Chinese peoples might be military threats, but they could never be true rivals because of their backwardness and because they could never rule China unless in a Chinese way. (...) The other element was the political prescription that rulers must be educated in and govern according to Confucian principles, which were of universal value. Because the standard rested on education, legitimate rule was not limited to ethnic Chinese; aliens who accepted and exemplified Confucian norms might also rule” (Townsend 1992: 98-99)

En aquest cas, allò que es desprèn de l'afirmació—entre d'altres qüestions—és que no hem d'aplicar patrons no-xinesos a la Xina, perquè no funcionaran. Els 'culturalistes', que lliguen moltes vegades el present al desenvolupament històric del país, van ser durant molts anys autors europeus i nord-americans, però avui en dia són autors xinesos els que dominen el camp de l'excepcionalitat xinesa.

I, per últim, l'afirmació número 7, que podem atribuir a autors com Jean Oi que, en l'estudi de l'estructura de poder la Xina, s'interessen particularment en les relacions interpersonals i les situacions de 'clientelisme', és a dir les relacions patró-client, basades en els intercanvis de favor. Hi ha autors que han mirat d'explicar com aquestes relacions influeixen les activitats entre les elits i, en el cas d'Oi, la recerca se centra en el món rural on, diu l'autora,

“[t]he use of personal relationships to pursue one's interests is so prevalent in China that it is “almost legal”; one's ability to use connections to go through the back door is a mark of status and intelligence.” (Oi 1989: 252)

És a dir, que en el seu conjunt el sistema polític està marcat, o segueix, les pautes que marquen les relacions interpersonals.

Aquests tres exemples han servir per entendre que l'anàlisi de la realitat política xinesa, vindrà sempre condicionada pel punt de vista que prenguem. Això vol dir que no hi ha, gairebé mai, una única versió de la realitat (i per tant, sobre el paper, no n'hi haurà una de 'bona' i una de 'dolenta'). En l'àmbit de la sinologia, com el de les ciències socials en general, l'investigador té tot un ventall d'ulleres cromades amb les quals mirar el món (o la Xina en el cas que ens toca). En funció de quines ulleres ens posem, malgrat que observem el mateix, veurem coses diferents.

“Si la gent comença amb presumpcions bàsiques diferents, és igual com d'impecable sigui el seu procés de raonament o com clars siguin els fets, sempre acabaran arribar a conclusions diferents.” (Dreyer 2009 :10)

En alguns casos allò que canvia és el nostre punt de partida, que és diferent perquè ens situem en un nivell diferent en l'escala d'anàlisi: pot ser que ens interessi l'estudi del sistema, o que ens interessin les accions dels individus, o l'encaix de la societat... D'aquestes perspectives en parlaré en el següent apartat. Abans, faig una pausa per mirar algunes de les 'peculiaritats' de l'estudi de la política a la Xina.

Seguint l'argument del sinòleg francès Jean-Pierre Cabestan (1994) podem dir que, en l'estudi del sistema polític xinès, és habitual trobar-se amb 3 grans dificultats: ja siguin metodològiques, conceptuals o d'accés a la informació.

Les **dificultats metodològiques** van sovint lligades a la ideologia. Tal i com hem vist fa un moment, tres acadèmics diferents, entenen la realitat política xinesa de forma molt diferent. Per moltes precaucions que prenguem, i per molt curiosos que siguem en la metodologia, és a dir les eines intel·lectuals que emprem en la recerca, la tria d'unes eines o unes altres afecta el resultat de la nostra recerca. Això vol dir que autors amb posicions ideològiques de partida diferents, quan miren la Xina la veuen diferent. Per exemple, els autors xinesos que estudien la Xina solen ocupar pols oposats en una línia ideològica (o essencialment favorables a l'*status quo* o essencialment en contra). N'hi ha que s'hi aproximen des del lògiques del discurs marxista-leninista i d'altres que ho fan des de la defensa de models 'democràtics, ja siguin d'arrel liberal, plural o confuciana.

Una situació similar la trobem si el ens fixem en els prismes des dels quals s'examina la política de la Xina fora de la Xina. Aquí veiem, i després explicaré amb més detall, que hi ha hagut autors que es diferencien per la manera com delimiten l'objecte d'estudi (ja sigui perquè s'interessen per l'economia, per la política exterior, per la política domèstica, la història, la cultura...). A més a més, hi ha divergències de base. Com ja hem vist hi ha autors que consideren la Xina totalitarista, d'altres que creuen que és 'única' (particular)... El que és important retenir aquí és que malgrat les limitacions de cada una de les teories—no n'hi ha cap que s'hagi imposat sobre la resta—totes ens poden aportar alguna cosa. Ja sigui una idea sobre les lògiques del sistema, sobre la importància de les relacions personals, sobre el funcionament dels òrgans de poder...

En segon lloc, Cabestan, ens parla de **dificultats conceptuals** que rauen en l'alteritat política, econòmica i cultural de la Xina. L'alteritat fa referència a l'especificitat del cas xinès en comparació amb 'Nosaltres'. L'exercici de mirar a la Xina com un 'Altre' és perillós si no es fa amb cura. Cal evitar, explica Cabestan, les temptacions de convertir en exòtica la Xina i així justificar algunes de les explicacions que resulten més difícils.

Tot i que cal ser curós amb la projecció de la diferència sobre la Xina és possible argüir que hi ha conceptes intrínsecs de la cultura xinesa (com seria el concepte de *guanxi* 关系) que condicionen l'estructura política, com també condicionen les relacions socials. Aquestes 'particularitats culturals' són una de les complicacions conceptuals a les quals haurem de fer front. Podrem trobar paràmetres que ens resultin aliens o difícils d'aplicar en d'altres contextos. I, sempre que n'acceptem l'existència, cal tenir present que es fa molt difícil mesurar quina és la influència d'aquestes 'característiques xineses' sobre la política xinesa. I això ens presenta un dilema com diuen Christiansen & Rai 1996: 2)

“On the one hand, we need a functional and understandable frame of reference when we examine China; on the other hand, our understanding will be unsatisfactory if we impose our cultural prejudices on China”

Per exemple, observem dues preguntes: és el *guanxi* més influent en la política local o a escala provincial? I això condiciona la presa de decisions en l'àmbit nacional? No hi ha una resposta clara perquè la quantificació és difícil. Això ens ha de portar a evitar sempre caure en el determinisme cultural. És a dir, crear relacions causa-efecte entre certes pràctiques socials (aquestes 'característiques xineses') i la realitat present.

Mapa 1. Províncies amb més de 40 milions d'habitants (2010)

Altres conceptes 'particulars' tenen a veure amb la tradició política (com podria ser la influència del confucianisme, per exemple) o amb la lògica econòmica. Pensem en com

definir l'economia xinesa. La Xina format part del G-20, és la segona economia més gran del planeta, però al mateix temps té centenars de milions de persones vivint amb el mínim. Per tant, la Xina experimenta al mateix temps un dinàmica de creixement pròpia d'una economia emergent, la d'una economia madura i la d'una economia encara per desenvolupar. Això complica l'ús terminològic, conceptual.

Això lliga amb la tercera dificultat (i sovint problema), que és com considerar la Xina en tant que membre de la comunitat de nacions. És la Xina un estat-nació? És la Xina un estat-continent? És la Xina un estat-civilització? Per simplista que sembli, la Xina és un país molt gran i on hi viu molta gent. [中国很大, 有很多人] I això és un condicionant a l'hora de fer-ne l'anàlisi. Per població i per territori algunes províncies xineses són més grans que els països més grans i més poblats de la Unió Europea. El **Mapa 1** mostra les províncies xineses amb més població que l'estat espanyol. I en qüestió de PIB n'hi ha moltes que són equiparables a algunes de la UE. Podem preguntar-nos, és lògic emprar la Xina com a objecte d'estudi equiparable a l'estudi d'entitats territorials més diminutes?

Per últim, en l'estudi de la realitat política de la Xina hi ha hagut durant molts anys **dificultats d'accés a la informació**. En primer lloc, hi ha els problemes propis d'un estat burocràtic i opac, que no permet la lliure circulació de la informació i que no se sent còmode amb la publicació de les dinàmiques de presa de decisions. Això fa que, fins i tot la informació disponible, hagi de ser mesurada i estudiada amb cautela. En segon lloc, durant anys hi ha hagut complexitats lligades al poc desenvolupament dels estudis polítics a la Xina. Per últim, hi ha hagut una monopolització dels mitjans de comunicació per part dels òrgans del PCX que ha impedit el ple desenvolupament d'un premsa lliure.

En certa manera hem de pensar que, fa 50 o 60 anys, estudiar la política de la Xina era pràcticament com avui en dia és estudiar Corea del Nord: una gran incògnita. I qualsevol element d'informació, una fotografia, una pel·lícula, un pòster, eren estudiats amb deteniment. Així durant moltes dècades la gran font d'informació per a molts van ser les editorials del principal diari del PCX, el *Renmin Ribao (Diari del Poble)* [人民日报].

No obstant i com ja veurem durant el curs, els darrers dos aspectes han canviat considerablement en els últims 10 anys. Avui en dia, malgrat les limitacions i la persecució en alguns casos, les universitats són espais d'intens debat intel·lectual i la premsa és cada cop menys esclava del poder i comença a escapar d'allò que es deia "la presó de vellut". En tots els àmbits lligats amb l'estudi de la Xina s'ha multiplicat de forma gegantina el nombre de fonts i, conseqüentment, el volum d'informació. Fins al punt que, en molts casos, hi ha un excés d'informació, que es converteix, per sí mateix, en una nova complicació.

b. Perspectives d'estudi.

Diversos autors, Perry (1994), Harding (1984) i Dreyer (2009) identifiquen tres etapes (o tres generacions) en l'estudi de la política a la Xina. La primera, són els anys immediatament posteriors a l'arribada del Comunisme al poder; la segona comença amb la Revolució Cultural i els canvis ideològics que comporta, i la tercera s'enceta amb el procés de reforma iniciat per Deng Xiaoping. Si parlem de generacions, es podria afegir una quarta i una cinquena generacions d'estudiosos, tot i que les particularitats de les seves anàlisis, potser, són menys visibles. Seguiré aquesta classificació per a detallar quins han estat els paradigmes dominants en l'estudi la política de la Xina contemporània.

Abans cal aturar-se un moment per entendre el per què de les diferents perspectives d'estudi i remarcar l'aportació que, individualment, i en conjunt, fan en la tasca d'entendre la realitat política a la Xina. Abans he fet servir l'exemple de les ulleres per explicar com, diferents filtres, comporten diferents visions de la realitat. Aquest és un motiu de divergència, però també ho és el fet de posar l'atenció en un aspecte o un altre de la qüestió política. Com tot seguit veurem, hi haurà autors que posaran la mirada en els individus, ja sigui els actors polítics o el 'poble' (les masses). Aproximant-se a l'estudi des de la sociologia i la psicologia, entendran que en els valors, les actituds i les idees dels individus està la clau per explicar la progressió política del país. D'altres posen l'accent en les relacions entre els individus, d'altres en les institucions, ja sigui el PCX, l'Exèrcit l'Alliberament Popular (EAP) o l'administració local. També hi ha estudis contextuais, en el nivell *societal* o a nivell sistèmic. Insisteixo que, en tots els casos, cal valorar les aportacions i entendre les limitacions, sense limitar-se a fer-ne judicis normatius.

Ara sí, examinem les principals aproximacions a l'estudi de la política xinesa des de l'arribada al poder del PCX el 1949.

En **els primers anys després de l'establiment de la RPX**, el paradigma predominant, el marc d'anàlisi més utilitzat, era **el totalitarisme**. Pensem que en aquest moment de la història (a partir de 1949), en què la URSS es feia més forta i es confirmava la divisió del món en dos blocs, el ventall 'd'etiquetes' amb què catalogar els sistemes polítics eren limitades. La concepció de models 'oposats' (democràcia al bloc capitalista i totalitarisme al bloc comunista) una era molt habitual. I així, els primers autors de l'estudi de la realitat política xinesa, com és el cas del nord-americà Doak A. Barnett (1964), influïts pel model d'anàlisi del sistema soviètic (i a vegades estudiosos del marxisme-leninisme), comencen a aplicar el terme 'totalitarisme' per a referir-se a la Xina. És una generació d'autors que van tenir un contacte directe limitat o nul amb la Xina i que treballaven, o bé amb fonts traduïdes o amb entrevistes a refugiats, com és el cas de Barnett (1967).

En el context d'un estudi sobre la Xina Shue (1988: 12) defineix el totalitarisme com la “súper penetració de l'estat en i per sobre de tots els aspectes de la vida individual i social”. En general, diu, un règim totalitari passa per l'existència d'un marcat culte a un líder carismàtic, una atomització de la societat, el ‘rentat de cervell’ de part de la població, i la imposició del terror. Christiansen i Rai (1996: 2) fan servir la definició clàssica de Friederich i Brzezinski que, a *Totalitarian Dictatorship and Autocracy*, afirmen que els estats totalitaris són aquells on (a) hi ha una ideologia oficial per a tothom; (b) un líder carismàtic que encapçala un partit de masses; (c) un control policial basat en el terror; (d) un monopoli de l'estat en les comunicacions; (e) un monopoli estatal en la possessió d'armes, i (f) una economia centralitzada i controlada des de l'estat.

Més enllà de l'àmbit acadèmic, l'aplicació del terme totalitari en el context xinès ha fet fortuna, o en va tenir sí més no, en l'àmbit periodístic. Malgrat que en molts aspectes la Xina compleix alguns dels principis que, teòricament, caracteritzen els règims totalitaris (el culte a Mao, el monopoli de les comunicacions o l'economia centralitzada), les teories del totalitarisme han anat caient en desús en el context xinès.

“[T]he totalitarian model was, in the wider perspective, not very satisfactory as a framework for the analysis of Chinese politics. It implied that there was a high degree of power concentration in one person, and that the political System was effective in maintaining central control. The reality, however, seemed to be more complex. The collective leadership seemed not to agree on fundamental ideological and political issues, control from the centre appeared to be less rigid, with the provinces asserting ranging levels of autonomy.” (Christiansen & Rai 1996: 4)

Un altre punt d'entrada a l'estudi de la política de la Xina, més enllà de l'interès pel marxisme-leninisme, ha estat el de la història. De fet ha estat, durant molts anys, la principal via d'entrada a l'estudi de la Xina. L'anàlisi de la història, dels cicles dinàstics, es feia possible gràcies a una enorme fons de dades i registres escrits. Era molt més fàcil acostar-se a la història que no ho era fer-ho a d'altres qüestions de la contemporaneïtat. La historiografia, les pràctiques de recerca d'historiadors, per tant, marquen els primers estudis sobre la Xina.

“Ideas, culture, history, and social constructs can shape outcomes in China profoundly. The ways issues are structured cognitively and how they relate to other factors in the environment are influenced significantly by culture and history. Even terminology affects intellectual constructs differently in different languages.” (Lieberthal 2010: 275)

Els autors que giren el seu discurs al voltant de la idea que la Xina és un cas particular, són els que ja hem descrit com a **culturalistes** o, en la categorització de Dreyer, **l'escola de la Xina és la Xina** (Dreyer 2009: 14). Com ja he mirat d'explicar—i com tornarem a veure al final d'aquest tema—l'element central de la teoria culturalista comença en

l'acceptació de la diferència entre les estructures històriques i culturals a la Xina i, posem per cas, Europa. Per sí mateixa, aquesta és una afirmació que molts autors subscriurien, tot i que caldria, aleshores, diferenciar entre aquells que consideren que el fet que les estructures siguin diferents determina el present (els autors culturalistes), i els qui hi veuen, un toc d'atenció davant la necessitat de ser curiosos en l'aplicació d'eines d'anàlisi euroamericanes quan s'estudia la Xina (autors no necessàriament culturalistes). Entre els principals autors culturalistes destaca Lucien Pye.

En general, els culturalistes es basen en generalitzacions a partir de la història, la literatura i l'anàlisi política clàssica. De l'estudi d'obres clàssiques—molt especialment lligades al confucianisme—se'n desprèn una suposada predisposició del poble xinès a l'obediència a règims centralitzats i, fins a un cert punt, autoritaris. El politòleg Peter R. Moody explica que en els estudis culturalistes és estesa la idea que els “xinesos combinen un desig i una dependència ver l'autoritat, amb el sentiment que l'autoritat és arbitrària i ha de ser constantment aplacada” (1994: 733). Malgrat que, el 1949, s'instal·la el maoisme, i es trenca amb la tradició imperial, els autors culturalistes veuen paral·lelismes entre l'organització política imperial i l'organització política comunista (Dreyer 2009: 15) o en paraules de Christiansen i Rai:

“Sometimes it is thought the present-day government follows dynamically from a long history of rule, the fundamental structures of which have been transformed into more recent forms. There engrained rules of governance are based on a strong state, ruled by an emperor, and a large bureaucratic class, tolerating no independent sources of political power, and interpreting the world through an ideological-moral framework – Confucianism. Modern rule, it is held, corresponds to this fundamental pattern, substituting Mao for the emperor, the Party cadres for the bureaucrats, and Mao-Zedong Thought for Confucianism.” (1996: 21)

La consideració de la Xina com un cas particular no la trobem exclusivament en les mirades estrangeres de la Xina, sinó que és una perspectiva força estesa en l'actualitat entre els acadèmics xinesos, sobre els quals parlaré més endavant. En general aquests es caracteritzen per l'exaltació dels idees confucianes d'organització social i de l'Estat, i per la defensa que el sistema polític xinès no ha de mirar cap a Europa o els Estats Units, sinó cap al passat.

En aquests primers anys de la RPX hi ha dues grans corrents d'estudi més, l'escola de les generacions i l'escola de la interacció estratègica. Ambdues tenen vigència, és a dir adeptes, a l'actualitat.

En el cas de **l'escola de les generacions**, l'interès se centra en els líders a qui es classifica en 12 generacions, des de la fundació del PCX en endavant. Els autors generacionalistes creuen que el fet de tenir experiències històriques vitals compartides, fa que els líders de la mateixa generació tinguin actituds similars davant de certs temes. Per exemple, els líders de la primera i segona generacions, es caracteritzaven per haver

nascut en províncies al voltant del tronc central del riu Iangtsè, per ser fills de famílies camperoles i per haver tingut poc contacte amb l'exterior. Això els faria més proclius a ser xenòfobs, desconfiats en política exterior i amb idees militars basades en les seves experiències en petites guerrilles i milícies locals. La idea d'agrupar líders en generacions persisteix avui en dia, tot i que en una altra escala. És habitual parlar a l'actualitat de cinc generacions de líders:

- 1) La primera generació de polítics encapçalada per Mao Zedong (毛泽东).
- 2) La segona generació, al voltant de la figura de Deng Xiaoping (邓小平).
- 3) La tercera generació, amb Jiang Zemin (江泽民) al capdavant.
- 4) La quarta generació que encapçala Hu Jintao (胡锦涛).
- 5) La cinquena generació que hauria d'assumir el poder entre 2012 i 2013 amb Xi Jinping (习近平).

L'escola de **la interacció estratègica** fixa la seva atenció en la política exterior xinesa i està molt vinculada a la tradició realista en el camp de les relacions internacionals. El punt de partida torna ser al història i la pressuposició que, després que al segle XIX la Xina es veiés obligada a firmar una sèrie de tractats desiguals amb potències estrangeres, va quedar en el subconscient xinès una sensació d'humiliació. La humiliació del 'segle de la vergonya' (*bainian guochi* 百年国耻), en què la Xina passa de ser una potència a ser un país sotmès a la voluntat forana, hauria comportat el naixement d'un desig de 'revenge'. Així, l'objectiu últim de la Xina seria esdevenir una gran potència respectada dins el sistema internacional. Aquesta perspectiva segueix viva entre els autors que consideren que, donades les limitacions geogràfiques i de recursos, i la pressió poblacional, la Xina actua (i actuarà) com un actor racional que buscarà simplement maximitzar el seu poder, tot i que això li porti la confrontació amb altres actors amb interessos oposats.

Les quatre teories que hem vist fins ara tenen les seves limitacions. Ja hem vist com l'etiqueta 'totalitari' és més difícil d'encaixar en la Xina de Mao que en la URSS d'Stalin. Els principis culturalistes són criticats per l'excessiva generalització de les seves hipòtesis i pel determinisme cultural. En les dues últimes teories una crítica habitual és la consideració de les elits de forma unitària, gairebé corporativista. Precisament el rebuig de l'homogeneïtat de les elits és el que portarà, en una segona fase, a l'aparició de noves escoles que estudiaran el per què de les diferències entre els líders.

Aquesta segona etapa, en l'esquema de Dreyer, **coincideix amb la Revolució Cultural** (1966-1976). Durant la Revolució Cultural es fa especialment evident la divisió de concepcions de model, i queda demostrat que, dins la cúpula del partit, hi ha dissensions profundes que no recollien els models d'estudi anteriors. A partir d'aquí, podríem dir, que apareixen un seguit de teories que parteixen de la idea que ni el PCX és monolític ni l'elit del partit actua amb una veu única.

La **teoria del faccionalisme**, que proposa Andrew Nathan (1973), sosté que en el cas xinès existeixen diferents faccions en els diferents estrats de poder (no només el poder central sinó també en l'àmbit local, per exemple), i que aquestes faccions, cada una de les quals té un líder, es formen en base a relacions de clientelisme. Unes relacions client-patró que impliquen un intercanvi regular de regals i serveis entre dues persones que habitualment tenen un estatus de poder diferent i que accepten de forma implícita un seguit de drets i obligacions.

“Factions are assumed to be incapable of building sufficient power to rid the political system of rival factions—and, therefore, to have little incentive to try to do so. The most important concern of a faction is to protect its own base of power while opposing accretions of power by any other faction. Because today’s enemy may be tomorrow’s ally, factional alliances cannot remain stable. It is therefore impossible for factions to make ideological agreement a primary condition for alliance with other factions. There is an ongoing struggle for office and influence: To stay in the game, factions must often cooperate with those with whom they have recently disagreed.” (Dreyer 2009: 16)

La manera com explicar la manca de consens entre les elits polítiques l’han explicada d’altres autors, menys freqüentment citats, segons d’altres lògiques. Per exemple, **la teoria del centre-regió** situa la font de les divisions ideològiques en l’escala regional. Durant els anys seixanta alguns autors situen la qüestió de la lleialtat personal no lligada a la pertinença a una facció sinó a la pertinença a un dels cinc exèrcits que van operar per la banda comunista durant els anys de la guerra contra els nacionalistes i els japonesos. Durant la guerra s’haurien creat vincles i obediències que es mantenen posteriorment. Els principis d’aquesta explicació—que tindria una validesa limitada en el temps—segueixen presents en l’anàlisi política present de la Xina tot i que ja no lligats a l’organització militar de l’EAP, sinó a la rellevància del localisme en la política xinesa.

La **teoria político-cultural** situa la clivella en l’actitud que determinats col·lectius (ja siguin faccions, grups de pressió, intel·lectuals) tenen al voltant de la dicotomia entre ‘modernització’ i ‘occidentalització’. És a dir, la tensió entre adoptar els avenços materials i teòrics d’Europa i els Estats Units, i la potencial pèrdua de l’essència cultural. Dreyer (2009: 18) ens explica que la narrativa comunista xinesa s’ha presentat sovint com l’oposició entre “esquerrans” i “dretans”, entre “rojos” i “tecnòcrates”, entre “socialistes” i “contrarevolucionaris”, entre “maoistes” i “revisionistes”... En tots els casos, més enllà de les etiquetes, l’oposició és difusa i canviant. Hi ha moments en la història en què els ‘rojos’ són els que s’oposen a qualsevol préstec d’Occident, i d’altres en què és l’altre bàndol qui s’hi oposa.

Aquestes etiquetes, canviant, encara perduren avui en dia. És a dir, malgrat que aquesta, com d’altres teories xineses, no són d’aplicació universal, la seva pervivència entre els cercles acadèmics es manté. El darrer relleu polític de Hu Jintao a Xi Jinping ha estat

envoltat de rumors sobre els equilibris de poder entre 'faccions' i ha estat recollit pels mitjans de comunicació repetidament. D'això en parlaré quan examinem les institucions polítiques, inclòs el PCX, però és interessant tenir present que el substrat teòric no només 'hi és' sinó que és emprat fora dels àmbits estrictament acadèmics.

En els anys de la Revolució Cultural (RC) alguns autors desenvolupen l'anomenada perspectiva de **la lluita de classes**, que parteix dels principis teòrics del marxisme. L'autor clau en aquest cas és el francès Charles Bettelheim que contraposa el model socialista xinès en els anys de la RC amb allò que ell denomina "capitalisme d'estat" a la URSS. En el model soviètic es produeix un doble procés d'alienació. D'una banda els treballadors, en nom de qui s'havia fet la revolució proletària, són deixats al marge dels processos de decisió sobre la producció, que recau en mans d'una burocràcia burgesa, en termes de Bettelheim. De l'altra, l'alienació provocada per la manca de cooperació entre les diferents unitats de producció. En contraposició, la Xina esdevé el model d'una societat en transició del capitalisme cap al socialisme on, la lluita que es manté a l'elit durant la RC, és entre la línia revolucionària que vol una major implicació dels obrers en les seves unitats de treball, i la línia que defensa un sistema d'organització més burocràtic com a la Unió Soviètica. Les idees de Bettelheim cauran en desús quan, anys després de la RC, es coneixen dades sobre l'impacte que va tenir el procés de renovació ideològica sobre els obrers, en particular, i sobre la producció en general.

A partir de finals dels anys 70, i sobretot amb **l'inici de les polítiques de reforma de Deng** apareixen tot un seguit de nous estudis, molts dels quals foren realitzats a partir d'un contacte directe i profund sobre el terreny. Em centraré en tres exemples: el clientelisme, la burocràcia complexa i el pluralisme, seguint la classificació que en fan Christiansen i Rai (1996).

El paradigma dominant des dels anys vuitanta és **el pluralista**, que s'allunya dels preceptes del totalitarisme i que entén les influències que ha aportat el període de dissensions que suposa la Revolució Cultural. Els autors liberals, seguidors de la tesi pluralista, consideren que hi ha un vincle, gairebé directe, entre el 'lliure mercat' i la 'democràcia'. Aquest pas en el cas xinès no s'ha donat, si més no en la direcció de la democràcia tal i com l'entendem a Europa. Sí que hi ha hagut un procés d'independència cultural, política i econòmica entre el gruix de la societat i el PCX. I això ha fet, sostenen els pluralistes, que sigui més fàcil perseguir certs interessos personals i econòmics que abans de les reformes iniciades per Deng. El procés de reformes engega, en general de forma limitada, un procés de relaxació del control que exercia el PCX i això porta a l'aparició de certs grups d'interès, a la tolerància de certa crítica i de dissensió. Això vindria reforçat per l'aparició d'una societat civil, sobre l'existència de la qual, no obstant, no hi ha consens entre els acadèmics.

Un seguit d'autors, reprenent les idees sobre el faccionalisme de Nathan, comencen a mirar durant els anys 80 com portar més enllà la idea del **clientelisme**. Autors com Jean Oi miren de portar les relacions patró-client més enllà de les elits i estudien com

aquestes relacions clientelistes es reproduïen entre les elits i els ciutadans. L'interès es trasllada de les estructures i les institucions de poder, a com a través de relacions personals informals els ciutadans entren a participar en el procés polític d'un sistema altament jerarquitzat. De l'estudi de les relacions entre les elits i els camperols, i les relacions en l'àmbit de les unitats de producció urbanes, s'arriben a tres conclusions sobre l'aplicabilitat del clientelisme al cas xinès. La primera és que en el context socialista allò que impulsa a cultivar relacions patró-client no és una 'minimització del risc' sinó una 'maximització dels interessos'. És a dir, el vincle s'estableix no per una necessitat de subsistència, sinó per la voluntat de mantenir uns beneficis ja existents. La segona és que, davant la manca de possibilitats de participar activament, els individus busquen augmentar la seva influència a través de les relacions personals. La tercera té a veure amb l'enorme poder que el model dona a les elits locals.

L'últim exemple d'aproximació teòrica al qual em referiré és el **model de les burocràcies complexes**, que en el cas de la Xina han fet servir autors com Kenneth Lieberthal.

“The complex bureaucracies approach explains politics in terms of how institutions work and how decisions are made. The focus is on how different authorities seek to consolidate themselves or expand in terms of budgetary allocation, jurisdiction, scope of powers and authority. The cement linking together power centres in a complex bureaucracy consists of codes of conduct, formal and informal bargaining structures, and a shared value and ranking system.” (Christiansen & Rai 1996: 20)

L'interès els autors en aquest cas ja no són ni els individus ni tampoc les influències ideològiques o històriques, sinó en el funcionament intern de les institucions del sistema, amb una atenció especial en la figura dels cossos burocràtics. Es mira d'entendre com es prenen les decisions, quines individus o grups intervenen i quina relació s'estableix entre ells de forma regular.

La classificació de Dreyer inclouria fins a tres generacions d'estudiosos de la Xina però la disciplina no s'ha aturat, més aviat al contrari. Així, Lieberthal (2010) explica com a partir dels anys 90 els estudis de la realitat política xinesa s'han tornat més complexos i s'han aproximat als estudis que es fan sobre d'altres àrees geogràfiques. Això vol dir que s'han aplicat en el cas xinès teories del camp de la ciència política, desenvolupades principalment a universitats nord-americanes. Així han aparegut molts més estudis quantitius, positivistes i comparatius. Perry (2007: 3) afegeix que part de l'interès en la Xina actual s'ha traslladat des de les preocupacions ideològiques cap a qüestions de política econòmica, degut el creixement regular de l'economia xinesa en els darrers anys. En alguns casos, en un intent de superar les limitacions del model comparatiu amb la URSS, s'han buscat d'altres referents de contrast. I així s'ha mirat d'estudiar la Xina en comparació amb països veïns (Corea del Sud, Japó, Taiwan, Singapur), que ha patit en els darrers anys processos similars de desenvolupament econòmic i democratització.

Massa sovint les anàlisi i els estudis de la realitat política xinesa es fan deixant de banda allò **que es diu dins de la Xina**. Hi ha, principalment, dos motius per això. D'una banda les dificultats lingüístiques—hi ha menys acadèmics preparats per llegir i entendre el xinès que no n'hi ha de preparats per a la lectura en anglès—i, de l'altra, hi ha reticències ideològiques. No obstant, pensar que la intel·lectualitat xinesa és exclusivament afí ideològicament al règim és un error. Parlaré d'alguns autors xinesos influents en el debat polític sobre la Xina quan parlem de les idees de democràcia i, també, a final de curs. Les reflexions fetes per xinesos sobre la política a la Xina han anat creixent de forma exponencial des de finals dels anys 70, avui en dia, les universitats són un brou de teories força vegades divergents.

Un estudi molt recent sobre diferents perspectives xineses és l'obra *China 3.0* de Mark Leonard. Repassa l'obra d'alguns dels intel·lectuals més influents a la Xina en els últims anys i que es podrien resumir a la **Taula 1**. Són autors que han mirat de donar resposta a tres importants crisis que s'han obert a la Xina d'ençà del procés de reforma, una lligada a la riquesa, l'altre a l'estabilitat i una altra al poder. D'alguns d'aquests autors en parlaré més endavant i, d'altres, apareixeran en diferents moments del curs.

Taula 1. Intel·lectuals xinesos contemporanis segons corrent pensament

Economia		
Nova Esquerra	Igualitarisme de lliure mercat	Nova Dreta
Cui Zhiyuan Wang Shaoguang Wang Hui	Yu Yongding	Zhang Weiyang Hu Shuli Justin Yifu Lin
Política		
Neoconservadors	Neomaoistes	Liberals
Pan Wei	Wang Shaoguang Wang Hui	Sun Liping Ma Jun Xiao Bin
Política Exterior		
Globalistes	Realistes defensius	Neocomunistes
Wang Yizhou	Wang Jisi	Yan Xuetong

(Leonard 2012: 12)

c. Culturalisme, particularisme, universalisme i eurocentrisme.

Una gran quantitat d'estudis sobre la política a la Xina des dels anys 80 fins a l'actualitat giren al voltant de la qüestió de la democràcia. Els autors es fan preguntes tals com, 'pot ser la Xina un país democràtic?', 'hi ha diferents models de democràcia?', 'hi ha un concepte universal de democràcia?', 'el desenvolupament econòmic obre el camí cap a l'arribada de la democràcia?', 'està la Xina preparada per celebrar eleccions?'... Tots aquests interrogants tenen múltiples respostes i en aquest punt miraré d'exposar algunes de les principals idees que hi ha en el debat teòric sobre la democratització a la Xina, tant per part d'autors xinesos com per part d'autors no xinesos.

Seguiré, principalment, els raonaments de Suzanne Ogden a *Inklings of democracy in China*, però també inclouré idees d'autors com Cheng Li (2008) o Andrew Nathan (1999, 2008). En tots tres casos són autors que han tractat la qüestió de la democratització específicament en el context xinès. No em referiré als debats teòrics i filosòfics en el camp de la ciència política.

Un cop més, el primer pas que hem de fer és el d'aclarir la terminologia, en aquest cas, què entenem per 'democràcia'. En una simplificació del complex debat terminològic i ideològic en aquest sentit, hi ha dues grans visions imperants:

- a) No existeix una única definició de democràcia, ja que en diferents moments de la història i en diferents contextos polítics i geogràfics, es poden donar diferents models de democràcia.
- b) La democràcia, més enllà de diferències en el temps i en l'espai, és un concepte universal i definible.

Farem servir com exemple de la primera concepció l'obra d'Ogden i, de la segona, un text de Li.

Ogden sosté que no hi ha democràcies perfectes ni tampoc un únic model de democràcia. Ens posa l'exemple del pensador grec Plató. Allò que el filòsof definia com a democràcia, o com a govern perfecte ("el govern de la multitud"), ens podria semblar—des d'una òptica europea i contemporània—aberrant (2002: 10). És a dir, si apliquéssim els patrons actuals com a expressió màxima de la democràcia, aleshores hauríem de dir que els grecs no eren demòcrates, malgrat ser ells qui van inventar el concepte i les institucions. És per això que, Ogden afirma que "el concepte de democràcia és, ras i curt, molt subjectiu i fluid" i que "no hi ha una definició objectiva, científica de democràcia" sinó que allò que constitueix democràcia ve determinat per les necessitats d'una estructura política concreta en un moment i un indret concrets (2002: 12).

Prenem per cas la Xina que, com ja hem vist anteriorment, es defineix a sí mateixa com una 'democràcia socialista'. I, "què vol dir una democràcia socialista?" Simplement, allò que el PCX vol que sigui, en un moment determinat i en un context concret.

Malgrat la concepció del PCX no és predominant a l'actualitat en el discurs democràtic global, afirma Ogden, no es pot descartar, per tant, que un dia, el model de 'democràcia socialista'—sigui el que sigui que vol dir—acabi sent el predominant.” (2002: 14)

No hi ha pràcticament cap autor que sostingui la immutabilitat del concepte democràcia, però sí que hi ha qui sosté que hi ha un seguit de mínims que ens permeten parlar de democràcia. Un exemple és Cheng Li. I no obstant, la seva explicació començar amb una advertència,

“it is important to remember that democratic political institutions vary greatly from place to place and across time. In a way, democracy is a continuous historical process and a matter of degree” (Li 2008: 8)

Malgrat acceptar la variabilitat i la fluïdesa del concepte, Li afirma amb rotunditat que els sistemes democràtics sempre comparteixen tres característiques en comú:

1. les institucions d'un sistema polític democràtic han d'oferir alternatives reals i aquestes alternatives han de poder ser triades per un electorat ampli i definit. Això és tradueix en la celebració d'unes eleccions democràtiques regulars i justes, en què cada vot val el mateix, en un sistema multipartit, i amb possibilitats de concurrència entre iguals.
2. les institucions del sistema han d'estar reglades per un sistema legal igualitari: tothom ha de ser igual davant la llei. Cal que el govern es reguli per la llei i que estigui subjecte als principis legals.
3. les institucions del sistema polític han de permetre un seguit de llibertats que donin peu a què els electors participis del procés polític: llibertat d'expressió, llibertat de premsa, llibertats civils...

Aquestes característiques en comú dels règims democràtics, coincideixen amb allò que Ogden defineix com a “democràcies liberals”, i que “normalment passen per tenir eleccions lliures, un sistema multi-partidista, una premsa lliure i una llibertat d'expressió real, així com un sistema judicial independent que tracta tots els ciutadans per igual” (2002: 10). Els règims democràtics liberals són els que trobem a Europa, als Estats Units i a països com el Canadà, Austràlia, Sud-àfrica o Corea del Sud i el Japó.

En l'àmbit de la teoria política comparada és habitual referir-se als sistemes democràtics com la suma de tres condicions bàsiques: la celebració regular i justa d'eleccions (és a dir, la participació política), l'existència de “l'imperi de la llei” (és a dir, la independència del poder judicial) i la presència d'un sistema de “controls i contrapesos” (*checks and balances*), que tant pot referir-se als mitjans de comunicació com als agents socials o les llibertats d'expressió i d'associació.

L'incompliment d'aquestes característiques crea sistemes democràtics, podríem dir, imperfectes, no des d'una visió normativa, sinó com a contraposició al model prototípic. En aquest punt és interessant introduir un segon concepte, que després recuperaré en parlar d'alguns autors xinesos. Nathan (2008: 26) parla de “democràcia de mínims”, per

a referir-se a un sistema en què de les tres condicions que acabo d'exposar se'n compleixi al menys una: la de la celebració d'eleccions. Es podria dir que, països com Rússia, compleixen aquesta característica en tant que és possible l'elecció de les elits polítiques (deixant de banda les discussions sobre la netedat del procés), però on qüestions com certes llibertats civils o la plena independència del sistema judicial no estan totalment garantides.

Torno al text d'Ogden. Des del seu punt de vista la democràcia és una 'construcció social'. Això vol dir que 'democràcia' és tot allò que un col·lectiu entengui com a democràcia: per sí sola la democràcia no és, sinó que la construïm a través del discurs i ho fem en funció d'un context social, d'uns valors compartits, unes idees... Per tant, si acceptem que 'democràcia' és una construcció social, i per tant acceptem també que es tracta d'un terme controvertit i subjectiu, hem d'acceptar en conseqüència la no idoneïtat de fer-ne segons quins judicis de valor. És a dir no podem dir que 'una' democràcia és "millor" o "pitjor" que una 'altra' i en cap cas hauríem d'imposar una definició concreta de democràcia per damunt de la resta.

No obstant això, és constatable avui en dia que en el camp de la politologia hi predomina una definició de democràcia, la "liberal", que és la que alguns països consideren com a "ideal" i que, per tant, és imposable sobre la resta de territoris no democratitzats.

És important entendre, d'una banda, els orígens de la supremacia ideològica de la democràcia euroamericana i, de l'altra, entendre les bases que fan pensar alguns a la Xina de la no idoneïtat dels principis democràtics euroamericans per al context xinès. I això cal fer-ho des de l'òptica d'un cert relativisme cultural.

"Relativism does not [...] require that individuals deny their own standards for judging actions; rather, it means only that they understand the standards of others. (...) However threatening this may be to their own standards, relativists reject the notion that one can objectively judge other people's values and actions as inferiors. To do so is merely an effort to assert one's own superiority." (Ogden 2002: 24)

Les democràcies liberals euroamericanes són producte dels processos revolucionaris dels segles XIX i XX. En els diferents conflictes, podríem dir entre l'antic règim i el nou règim, i entre les 'democràcies' i les dictadures, varen ser les democràcies liberals les que es van imposar gràcies a un millor control de l'ús de la força i a una més eficient explotació dels recursos econòmics. És important, per tant, tenir present que la victòria demòcrata liberal no és una victòria de les idees *per se*, sinó una victòria material que permet la imposició d'una narrativa de la història. Són els 'guanyadors' els que acaben escrivint la història que, d'una manera o d'una altra, altera la nostra concepció del present.

La Xina també ha fet el seu procés d'escriptura i reescriptura de la història.

Durant 2000 anys la Xina va viure, de forma més o menys regular, sota la convicció confuciana del mandat diví dels Emperadors (*tianming* 天命). Un mandat que els havia de ser desposseït en el cas en què no complissin amb els seus requeriments rituals i de bon govern. I per a desposseir del mandat diví els emperadors era possible acceptar una 'revolució' (*geming* 革命) que servís per desposseir-los del poder. Una 'revolució' feta des de la base. No una usurpació del poder, sinó un procés a través del qual un nou governador qualificat hauria de fer-se amb el poder. I en aquesta successió imperial, la història transcorria de forma cíclica. D'aquests conceptes en parlarem amb una mica més de deteniment en el segon tema del curs.

La victòria comunista força una reescriptura de la història xinesa, basada en un principi lineal i no cíclic, molt en la línia del pensament marxista. Així, la història de la Xina és la progressió de la societat des de l'esclavitud al comunisme, passant pel feudalisme, el capitalisme i el socialisme.

En aquest transcurs històric, el concepte 'democràcia' (*minzhu* 民主) és aliè a la tradició intel·lectual i política xinesa. De fet arriba a finals del segle XIX, procedent del Japó, que n'havia fet una importació des de l'anglès, durant els anys de la Restauració Meiji, i en ple procés d'obertura política a les idees provinents dels Estats Units i d'Europa. És també a principis del segle XX quan pensadors i polítics xinesos comencen a veure un cert interès en l'aplicació d'alguns preceptes democràtics. En la majoria d'experiments que la Xina ha fet amb la democràcia més similar al model dels països europeus, s'han produït 'fracassos'. En concret, Nathan (1999: 63) identifica cinc moments de la història en què podem veure exemple, infructuosos, de processos democràtics a la Xina.

1. El 1909 es van escollir assemblees en totes les províncies xineses, i el 1910 el govern Qing va crear una Assemblea Nacional de la qual la meitat dels membres (n'hi havia 200) van ser escollits per la cort i la meitat escollits per les assemblees provincials. Les persones que podien escollir no superava 1.5% de la població. Les llibertats d'assemblea i d'expressió estaven limitades per llei, tot i que estaven força esteses. Només els legislatius eren escollits, no el poder executiu, i els legislatius tenien poders limitats, essencialment d'assessoria. Van ser institucions ineficients que van durar poc i van caure amb la caiguda de la dinastia.
2. Entre 1912 i 1913 es va escollir un Parlament, amb un Senat que escollin les assemblees provincials i una Cambra escollida per sufragi masculí reduït. Votava un 10,5% de la població. L'elecció va fer-se entre molta corrupció. El Parlament tenia força poders, sobre el paper, inclosos els d'escollir el president i ratificar el govern. No obstant, en la pràctica, el Parlament era dèbil i el govern central tenia tot el poder.
3. El 1918 s'escull un nou Parlament que dura fins el 1923. De nou, l'elecció era per sufragi limitat i, de nou, va estar marcada per la corrupció i el debilitament del Parlament.

4. L'època del 4 de maig, del 1912 al 1937, és una època de relativa llibertat de premsa, d'organització política i de debat intel·lectual. És una etapa d'experimentació democràtica en els primers anys de la República. L'època de liberalisme es produeix més aviat per la debilitat del govern que per la convicció real (i legal) de les llibertats polítiques. Malgrat que les llibertats constaven a la constitució.
5. Entre 1947 i 1948 el Govern Nacional va celebrar eleccions en les zones que controlava. Es va escollir una Assemblea Nacional, el Yuan legislatiu i el Yuan de control. El sufragi era universal, tot i que l'ambient quasi bèl·lic va fer que ni es completessin els comicis ni que fossin competitiu.
6. El 1954 es va posar en marxa, dins de la República Popular, el sistema dels Congressos Populars, que tenen una sèrie d'elements democràtics, com el sufragi universal directe des de 1979, per als dos nivells més baixos (de 4) de la jerarquia de congressos. Aquests congressos mai no han exercit poder.

Aquests exemples d'experiments democràtics a la Xina, tant des del període anterior a la instauració de la república, com en ple període maoista, què ens diuen de la relació de la Xina amb la democràcia?

En la primera part d'aquesta explicació he mirat d'exposar com de difícil és arribar a un acord sobre què constitueix la democràcia i sobre si hi ha diferents versions de la democràcia. Si això ho portem al context xinès, com ara veurem, la situació es complica força més. Hi ha autors que asseveren que no hi ha cap impediment per què la Xina, com qualsevol altre país, abandoni el sistema de partit únic i adopti els preceptes de la democràcia liberal. D'altres creuen que no és possible que la Xina faci el pas perquè la seva cultura i la seva història no han posat les bases per a que es desenvolupi una cultura democràtica. I a tot això, dins de la Xina, hi ha autors que consideren que la Xina ha d'encaminar-se cap a un altre model d'organització política, però no imitant els patrons d'Europa o els Estats Units, sinó desenvolupant un model propi.

Des de fora de la Xina, alguns autors com és el cas del nord-americà Samuel P. Huntington (2006) han defensat que en el context xinès no és possible que es desplegui un sistema democràtic tal i com s'entén en l'espai euroamericà. En el cas de Huntington això s'explica per l'herència confuciana que, segons diu, posa l'accent sobre l'autoritat, l'ordre, la jerarquia i la supremacia del col·lectiu sobre l'individu i això crea obstacles per a la democràcia.

El seu llibre més conegut, i més polèmic, és *El xoc de civilitzacions i el nou ordre mundial*. Aquí, Huntington intenta presentar una idea central: en els propers anys la principal font de conflicte no serà política, sinó cultural (i molt especialment religiosa). I aquest conflicte es produirà entre alguna de les vuit o nou civilitzacions que hi ha al món, segons l'autor: l'occidental, la confuciana, la japonesa, la islàmica, la hinduista, l'eslavo-ortodoxa, la llatinoamericana i l'africana.

El cas de Huntington, que és un autor molt conegut en el món de la ciència política, no dista gens de les tesi culturalistes que he presentat anteriorment. De fet, en el context de la sinologia, podem dir que és un exemple de perspectiva culturalista.

En l'espectre contrari hi ha els qui defensen que no hi ha impediments per al desenvolupament democràtic de la Xina. Habitualment, els autors que defensen aquest extrem enllacen amb els denominats "estudis del desenvolupament". Sostenen que una progressiva millora de les condicions socials i un desenvolupament econòmic sostingut acaben portant una societat cap a un procés de democratització. A mida que es desenvolupa una classe mitjana, hi ha una voluntat de tenir més drets i llibertats i això acaba portant a la democratització.

En el cas asiàtic tenim exemples clars: el Japó, Corea del Sud o Taiwan. Tots tres països han passat de règims dictatorials a democràcies més o menys madures a mida que han anat augmentant el seu potencial econòmic i a mida que s'han introduït canvis en les seves estructures socials. Els casos de Taiwan i Corea del Sud són especialment interessants perquè el procés de transició democràtica s'ha fet de forma no traumàtica i en un període de temps més o menys recent.

El debat entre aquests autors se sol perdre sobre quines són les característiques del model de democràcia. Si un model en el qual es pot pensar és el de Taiwan (un sistema multipartit), o si un model més factible és el de Singapur (una democràcia amb predominança de partit únic, el PAP). El allò en què semblen coincidir aquests autors és que no hem d'esperar una mimètica còpia de sistema com el dels Estats Units a la Xina.

"The point for democratizers, then, is not to worry about whether democracy is or is not different in Confucian cultures in contrast to the West. Democracy is different everywhere. Its origins were not purely local. There never was a singular Western democracy. Even in the West, democracy has traveled and there has been creative borrowing. In every locale (and in every theoretical construct), people struggle to translate a traveling theory to accommodate their own ongoing experiences, imperatives, and tensions. The momentary synthesis and the transitory uniqueness are ubiquitous." (Friedman 1999: 354)

Tres autors dels que he parlat en aquest text tenen—Ogden, Nathan i Li—defensen, amb arguments diferents, que el camí de reforma política a la Xina pot portar a una democratització. Nathan (1999), per exemple, defensa que no hi ha cultures úniques i que, per tant, no podem dir que hi hagi impediments culturals per al desenvolupament de la democràcia a la Xina. En la mateixa línia s'expressa Ogden que, tot i acceptar les diferències en els processos històrics de la Xina i els països on hi ha avui en dia un model democràtic liberal, creu veure en el sistema xinès indicis de democràcia, com és el cas de les eleccions a les Assemblees Locals. Per últim, Li (2007: 17) deixa entreveure tres possibles escenaris de futur, entre els quals hi ha la possibilitat d'un sistema democràtic:

“**The emergence of a democratic China** – A wealthier and better-educated middle class, a stronger currency, and a more robust civil society, among other phenomena, lead to greater cultural and political pluralism. **Prolonged chaos** – Economic disparities among urban and rural populations, rampant corruption among the elite, health crises, and environmental degradation trigger intense socio-political and economic crises that undermine the stability of the Communist regime. **A resilient, authoritarian China** – Problems among the world’s democratic countries make democracy less appealing to the Chinese people, while stable development strategies by the party-state are necessary for growth and economic stability, further entrenching the ruling power of the CCP.”

En el debat que us he presentat fins ara hi falten les perspectives xineses. En un intent de fer una gran simplificació les dividiré en dos grans camps: la dissidència i l’oficialisme, que dividiré en líders actuals, neoconservadors i liberals, seguint les classificacions de Nathan (2008) i Fewsmith (2001). Molts dels següents noms, idees i corrents les tornareu a veure en futures assignatures i, algunes, les reprendré a final de curs. Aquí, només les presento com a mostra de la diversitat de perspectives, massa sovint oblidades.

La dissidència s’expressa des de l’interior de la Xina, molt sovint en la clandestinitat, però també des de l’exili com ho va fer, per exemple, l’escriptor Liu Binyan. És des de l’exili, també que va escriure Fang Lizhi (方励之), un astrofísic que comparava la democràcia i els drets humans als principis universals de la ciència. En la seva visió de la política, no hi ha diferències entre una estàndards democràtics ‘Orientals’ i estàndards democràtics ‘Occidentals’. En la immensa majoria de casos, la posició dels dissidents xinesos en relació a la democràcia és que no hi ha més impediments per assolir-ne la implantació a la Xina que l’existència de les actuals estructures d’estat.

Aquesta és una reclamació que s’arrossega des de fa dècades. L’any 1978, Wei Jingsheng (魏京生), que treballava d’electricista al zoo de Pequín, publica al ‘Mur de la democràcia’ un article en què es dirigeix a Deng Xiaoping (邓小平) com a ‘dictador’ i en el qual demana que es facin reformes democràtiques. A l’article li posa el títol de ‘Cinquena modernització’, una al·lusió directa a una de les grans aportacions intel·lectuals de Deng, les ‘Quatre modernitzacions’ (la indústria, l’agricultura, la ciència i la tecnologia, i la defensa nacional). Wei va ser empresonat i viu exiliat.

Dels dissidents que són encara a l’interior del país, l’escriptor Liu Xiaobo (刘晓波) és possiblement el nom més conegut. Guanyador del Premi Nobel l’any 2010, va ser un dels 350 signants de *Carta 08* (零八宪章), un document que l’any 2008 reclamava 19 canvis en el sistema política de la Xina, passant per la llibertat d’associació, la supressió del sistema de partit únic, la celebració d’eleccions, el respecte de drets humans, la reforma constitucional, la reforma del sistema Hukou... Els autors coincideixen en qualificar la democràcia com un ‘valor universal’, tal i com exposen en el preàmbul del text:

“Having experienced a prolonged period of human rights disasters and challenging and tortuous struggles, the awakening Chinese citizens are becoming increasingly aware that freedom, equality, and human rights are universal values shared by all humankind, and that democracy, republicanism, and constitutional government make up the basic institutional framework of modern politics. (...) Where is China headed in the 21st century? Will it continue with this “modernization” under authoritarian rule, or will it endorse universal values, join the mainstream civilization, and build a democratic form of government? This is an unavoidable decision.”

“在经历了长期的人权灾难和艰难曲折的抗争历程之后，觉醒的中国公民日渐清楚地认识到，自由、平等、人权是人类共同的普世价值；民主、共和、宪政是现代政治的基本制度架构。（...）21 世纪的中国将走向何方，是继续这种威权统治下的“现代化”，还是认同普世价值、融入主流文明、建立民主政体？这是一个不容回避的抉择。”³

La difusió del text va portar Liu a la presó, on encara segueix acusat, no només per la *Carta 08*, sinó per d'altres accions, protestes i campanyes a favor dels drets humans que els jutges han considerat “incitació a la subversió contra l'Estat”.

El discurs oficial, ja sigui de les autoritats, o dels intel·lectuals tolerats, ha fet seva la necessitat d'introduir reformes polítiques i parla, obertament de democràcia, tot i que definida en termes diferents als del concepte de democràcia liberal que plantejava al començament. **Els actuals líders** repeteixen una vegada i una altra la necessitat de fer reformes. Si prenem d'exemple les cares més visibles de la quarta generació de líders, Hu Jintao (胡锦涛) i Wen Jiabao (温家宝), ens trobarem amb què els seus discursos han estat sovint lligats a la necessitat d'impulsar canvis que duguin cap a una democratització gradual.

El primer ministre Wen, per exemple, ha parlat de les qüestions davant de la premsa internacional, algunes vegades causant un cert rebombori. Si en haguéssim de quedar amb una idea, potser la més lògica seria la d'aquest text del *Renmin Ribao*.

“China should take its own path in enhancing democracy. We never view socialism and democracy as something that is mutually exclusive. As a matter of fact, we see a high degree of democracy and well developed legal system as the inherent requirement of socialism and a key important feature of a mature socialist system. We are fully capable of building China into a country of democracy and rule of law under socialist conditions. We should explore ways to develop democracy with Chinese characteristics in light of China's particular conditions.”⁴

³ Per al text en anglès i en xinès, <http://www.2008xianzhang.info/chinese.htm>

⁴ Wen Jiabao (2007). ‘Guanyu shehui zhuyi chuji jieduan de lishi renwu he woguo duiwai zhengce de jige wenti’ (Our Historical Tasks at the Primary Stage of Socialism and Several Issues Concerning China's Foreign Policy) a *Renmin Ribao* Accedit a http://news.xinhuanet.com/politics/2007-02/26/content_5775212.htm

“中国的民主政治建设，要走自己的路。我们从来认为，社会主义制度与民主政治不是相背离的，高度的民主、完备的法制，恰恰是社会主义制度的内在要求，是成熟的社会主义制度的重要标志。我们完全可以在社会主义条件下，建成民主和法治国家。我们要立足国情，在实践中积极探索中国特色的民主政治建设规律”

És important fer notar que el discurs reformista, parteix de dues premisses essencials: l'adequació a la Constitució de la RPX i l'adherència als principis del pensament maoista. Adequat a aquestes idees està, per exemple, un dels autors que més ha divulgat la necessitat de fer reformes democràtiques, Yu Keping (俞可平), un acadèmic de la Universitat de Beijing, que va escriure l'any 2006 l'article, “La democràcia és una bona cosa” (民主是个好东西).⁵ El model de Yu és el de la “democràcia incremental” que vol dir la introducció progressiva de canvis amb l'objectiu últim d'arribar a un sistema democràtic (tot i que amb característiques xineses). En una elaboració posterior de la seva teoria, explica que la democràcia incremental passa per sis condicions (2008):

1. El procés de democratització depèn del procés de reforma econòmica, i no serà possible que la democratització arribi més de pressa del que marquin les actuals institucions i el marc legal existent.
2. El procés no pot ser revolucionari, de la nit al dia, sinó que ha de produir-se de forma gradual.
3. La democràcia incremental haurà de fer que el nombre de persones interessades en el procés polític augmenti.
4. El procés ha de tendir cap a una “estabilitat política dinàmica” i no cap a una “estabilitat política estàtica”.
5. Les reformes polítiques hauran d'accelerar la participació del poble en el procés polític i una participació ordenada en processos d'elecció.
6. No hi haurà un procés democratitzador sense que s'hagi imposat l'imperi de la llei i no la llei feta per l'home.

El text de Yu sol considerar-se com un bon exemple de la visió reformista dels líders xinesos—de fet l'autor és un dels assessors de la quarta generació de líders—i, part de les seves conclusions coincideixen amb un *White Paper* del govern xinès sobre democràcia publicat l'any 2005.⁶

El debat sobre la democratització i el camí a seguir és una de les qüestions de debat polític a l'actualitat. En l'actual procés de relleu polític al capdavant del PCX, el líder sortint, explicava als delegats, entre els quals hi havia els que han de ser els dos homes forts en el futur més pròxim, Xi Jinping i Li Keqiang, que el camí a seguir ha de ser un amb característiques exclusivament xineses, sense copiar cap model exterior (绝不照搬西方政治制度模式).⁷

⁵ Yu Keping (2006). ‘Minzhu shi ge hao dongxi’ (La democràcia és una bona cosa) a *Renmin Ribao*. Accedit a: <http://theory.people.com.cn/GB/41038/5224259.html>

⁶ Una còpia del document està disponible a <http://www.china.org.cn/english/2005/Oct/145718.htm>

⁷ Hu Jintao (2012)

El segon grup que observarem és el dels **neoconservadors (o a vegades ‘la Nova Esquerra’ 新左派)**, un corrent dispers i heterogeni, però amb un cert sentiment comú de desil·lusió envers la democràcia. Dins dels neoconservadors hi ha neoautoritaristes, estatistes, neonacionalistes, excepcionalistes, postmodernistes... En tots aquests casos es tracta d'autors crítics amb el règim, crítics amb la manca de solucions per alguns dels problemes actuals (desigualtats socials, corrupció, desenvolupament econòmic descontrolat...) però que no tenen com a model últim la democràcia liberal europea. En tots aquests casos el rebuig al model democràtic euroamericà es basa en la idea que la Xina té un seguit de condicions nacionals (*guoqing* 国情) en els àmbits de la cultural i la societat que fan que l'aplicació d'alguns valors suposadament universals, com pot ser la democràcia, sigui complexa. I, per això, diuen, calen institucions o formes d'organització política pròpies.

Alguns dels exemples més coneguts, són Wang Hui (汪晖), Kang Xiaoguang (康晓光) i Pan Wei (潘维). Pan, per exemple, creu que les idees de “democràcia” i “imperi de la llei” no estan inexorablement connectades i que una pot existir sense l'altra. I sosté que la democràcia no és aplicable a la Xina (tampoc no és aconsellable), però sí que ho és “l'imperi de la llei”. Pan defensa que la cultura xinesa no acceptaria la competència política, que provocaria una polarització social i que només enfortiria als rics i no a les masses (Pan 2003). El pensament de Kang abarca moltes branques diferents, però en allò que ens interessa, el procés democratitzador, serveix d'exemple d'aquells autors que advoquen per un retorn als principis del confucianisme per a fer front a una crisi de valors conseqüència, en part, pel creixement descontrolat de l'economia, i en part, per l'absència de valors en la classe dirigent. Una solució és l'adopció del confucianisme com a religió d'estat (Kang 2006).

Wang Hui, que va ser editor d'una influent revista literària, *Dushu* (读书), és un dels intel·lectuals del moviment de la ‘Nova Esquerra’ més coneguts fora de la Xina. La seva principal argumentació es basa en una crítica ferotge al liberalisme que Europa i els Estats Units practiquen, i critica que s'hagi adoptat com el paradigma de modernització a la Xina. Creu que, no aporta elements vàlids per al desenvolupament de la societat i que l'aplicació de les idees liberals només ha portat més desigualtats, corrupció i l'opressió de les classes treballadores. Per això defensa una alternativa xinesa a la modernitat (Wang 1998).

Per últim, hi ha **els liberals tolerats**, que són el grup menys influent d'entre els intel·lectuals que no estan perseguits, possiblement perquè les seves idees són les que més s'allunyen d'allò que sostenen oficialment les primeres figures polítiques xineses. N'hi ha que són antics dirigents del règim, ara retirats, també hi ha intel·lectuals xinesos i acadèmics.

En la immensa majoria dels casos no fan una crida real i profunda a un canvi radical de l'estructura política, sinó a canvis a petita escala i de forma progressiva. Entre les

demandes, per exemple, hi ha la petició d'una democràcia interna del PCX més àmplia, que podria arribar a través de la creació d'espais de diàleg públic o la introducció de processos d'elecció d'algunes de les posicions de lideratge. Un dels grans reformistes va ser Zhao Ziyang.

Després d'analitzar aquestes i d'altres propostes d'alguns dels principals intel·lectuals i líders polítics xinesos, Nathan (2008: 38) arriba a la conclusió que en la gran majoria de casos hi ha un acord en la necessitat de promoure reformes. No obstant, els autors oficialistes creuen que les reformes s'han de fer en base a conceptes xinesos de democràcia i, en aquest sentit, no s'acosten ni tant sols a allò que havíem definit com a 'democràcia de mínim': amb unes eleccions lliures de principi. Tot plegat porta Nathan a defensar que la voluntat reformista és una voluntat de manteniment de l'*status quo*, és a dir, amb la centralitat del PCX.

En qualsevol cas, cal acceptar la voluntat real de reformar el sistema polític, malgrat que no sigui en els paràmetres d'una democràcia liberal. I això no invalida les opinions dels intel·lectuals xinesos.

Em quedo, per acabar, amb el següent paràgraf que serveix de resum del que he exposat anteriorment,

“We must, then, listen carefully to how various groups within the Chinese polity, including the Chinese Communist Party, frame their perspectives on Western liberal democracy and understand what values *they* cherish. If we simply dismiss their arguments as the result of ignorance, or, in the case of the party-state, as rationales to hide a desire to maintain power by silencing critics, we are missing an opportunity to understand their legitimate concerns and true beliefs that certain rights, processes, and institutions common to Western liberal democracies may not be appropriate to China.” (Ogden 2002: 30-31)

És important saber fer l'exercici d'entendre les visions i els motius que porten persones, en un altre moment i en un altre espai, a pensar de forma diferent. I en l'acceptació de la diferència, que no necessàriament la coincidència en els raonaments, està la clau per escapar d'alguns vicis de la sinologia: l'eurocentrisme i el determinisme cultural.

Bibliografia

- Allison, L. (2009). Politics. (I. McLean & A. McMillan, Eds.) *The Concise Oxford Dictionary of Politics*. Oxford: Oxford University Press.
- Barnett, A. D. (1964). *Communist China: The Early Years 1949-55*. London: Pall Mall Press.
- Barnett, A. D. (1967). *Cadres, Bureaucracy and Political Power in Communist China*. New York: Columbia University Press.
- Barnett, A. D. (1982). Interview: A. Doak Barnett. *The Brookings Review*, 1(1), 21. doi:10.2307/20079762
- Cabestan, J.-P. (1994). Les diferentes approaches du système politique chinois. *Le Système politique de la Chine populaire* (pp. 24–39). Paris: Presses Universitaires de France.
- Calhoun, C. J. (Ed.). (2002). Politics. *Dictionary of social sciences*. Oxford: Oxford University Press.
- Cho, Y. N. (2009). Democracy with Chinese Characteristics? A Critical Review from a Developmental State Perspective. *Issues & Studies*, 45(4), 71–106.
- Christiansen, F., & Rai, S. (1996). *Chinese politics and society: an introduction*. London ; New York: Prentice Hall/Harvester Wheatsheaf.
- Dreyer, J. T. (2009). *China's political system : modernization and tradition*. New York: Longman.
- Fewsmith, J. (2001). *China since Tiananmen : the politics of transition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Friedman, E. (1999). Does China Have the Cultural Preconditions for Democracy? *Philosophy East and West*, 49(3), 346–359. doi:10.2307/1399899
- Harding, H. (2011). The Study of Chinese Politics: Toward a Third Generation of Scholarship. *World Politics*, 36(02), 284–307. doi:10.2307/2010235
- Hui, W. (1998). Contemporary Chinese Thought and the Question of Modernity. (R. E. Karl, Trans.) *Social Text*, (55), 9. doi:10.2307/466684
- Huntington, S. P. (2006). *Xoc de civilitzacions i el nou ordre mundial*. (D. Udina, Trans.) La Mirada. Barcelona: Proa.
- Jacques, M. (2012, November 2). Is China more legitimate than the West? *BBC*. Retrieved from <http://www.bbc.co.uk/news/magazine-20178655>
- Kang, X., & Liu, H. (2006). Confucianization: A Future in the Tradition. *Social Research*, 73(1), 77–120. doi:10.2307/40971812
- Last, J. M. (2007a). Politics. *A dictionary of public health*. Oxford: Oxford University Press.
- Last, J. M. (Ed.). (2007b). *A dictionary of public health*. Oxford: Oxford University Press.
- Leonard, M. (Ed.). (2012). China 3.0. European Council on Foreign Relations. Retrieved from http://ecfr.eu/page/-/ECFR66_CHINA_30_final.pdf
- Li, C. (2007). China in the Year 2020: Three Political Scenarios. *Asia Policy*, (4), 17–29.
- Li, C. (Ed.). (2008a). *China's changing political landscape: prospects for democracy*. Washington, D.C: Brookings Institution Press.

- Li, C. (Ed.). (2008b). Introduction: Assessing China's Political Developments. *China's changing political landscape: prospects for democracy* (pp. 1–21). Washington, D.C: Brookings Institution Press.
- Moody, P. R. (1994). Trends in the Study of Chinese Political Culture. *The China Quarterly*, (139), 731–740.
- Nathan, A. J. (1973). A Factionalism Model for CCP Politics. *The China Quarterly*, (53), 34–66.
- Nathan, A. J. (1999). *China's Transition*. New York: Columbia University Press.
- Nathan, A. J. (Ed.). (2008). China's Political Trajectory: What Are the Chinese Saying? *China's changing political landscape: prospects for democracy* (pp. 25–43). Washington, D.C: Brookings Institution Press.
- Ogden, S. (2002). *Inklings of democracy in China*. Cambridge: Harvard University Press.
- Oi, J. C. (2011). Communism and Clientelism: Rural Politics in China. *World Politics*, 37(02), 238–266. doi:10.2307/2010144
- Oksenberg, M. (2001). China's Political System: Challenges of the Twenty-First Century. *The China Journal*, (45), 21. doi:10.2307/3182364
- Pan, W. (2003). Toward a Consultative Rule of Law Regime in China. *Journal of Contemporary China*, 12(34), 3–43. doi:10.1080/10670560305465
- Perry, E. J. (1994). Trends in the Study of Chinese Politics: State-Society Relations. *The China Quarterly*, (139), 704–713.
- Shue, V. (1988). *The Reach of the State: Sketches of the Chinese Body Politic*. Stanford: Stanford University Press.
- Townsend, J. (1992). Chinese Nationalism. *The Australian Journal of Chinese Affairs*, (27), 97. doi:10.2307/2950028
- Yu, K. (Ed.). (2008). Ideological Change and Incremental Democracy in Reform-Era China. *China's changing political landscape: prospects for democracy* (pp. 1–21). Washington, D.C: Brookings Institution Press.